

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

A GAZDASÁGI SZAKTANÍTÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HÍVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: Egész évre 8— pengő.
Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete főpénztárának Túrkevére az 54.135.sz. csekkzámlán küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ
VITÉZ GYUTAY ISTVÁN

Megjelenik egy évben 11-szer.
Szerkesztőség: Gyöngyös. (Önálló Gazdasági Iskola.) Kiadóhivatal: Túrkeve. Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A lap kiadásáért felel: NÁRAY FERENC elnök, Lajosmizse. Kiadótulajdonos: A Gazd. Szaktanítók Orsz. Egyesülete, Lajosmizse.

Te Deum laudamus.

Az érő, ringó kalászkokat növésre serkenti éltető melegével a nyájas napsugár, lengeti az enyhe nyár eleji szellő. A gazda örömmel szemléli a maggal telt, mélabúsan csüngő, de élettől duzzadó kalászkokat. Azok pedig érnek, pirosodnak, telnek, hogy örömet szerezzenek gazdájuknak. Szt. Péter-Pál körül már megérve mosolyognak ki a kalászból az áldott napsugártól pirósló szemek s csalogatva bóllongatnak gazdájuk felé, hogy évi keserves munkáját dús áldással jutalmazzák!

A gazda imádságos lélekkel kezd az aratás nehéz, de örömteljes munkájához. Hálatelt szívvel gondol a jó Istenre, ki ismét megadta a mindennapi kenyeret, melyért egész éven át imádkozott s ezért a bő jutalom nem is maradt el.

A diák Szt. Péter-Pálja is elkövetkezett. Nála is beérlelődött az egész évi fáradozás gyümölcse. Az aratás befejeződött Péter-Pálra. Ki mint vetett, úgy aratott. A szelidlelkű jó diák, ha jeles eredménnyel végzett, azért ad hálát Istennek, hogy tehetséggel áldotta meg, s a Mindenhatónak e bőkezűségét egész évi ernyedetlen szorgalmával, s jó magaviseletével hálálta meg. Jutalma a jó bizonyítvány, tanárainak, tanítóinak elismerése és szüleinek szeretete lett.

A jó eredményt elért tanuló is hálával gondol ilyenkor a jó Istenre, hogy olyan szor-

galommal jutalmazta, mellyel alig maradt el az elsők mögött, s kinek munkáját a szülők buzdító szeretete kíséri.

Az elégséges eredményt felmutató diák ilyenkor halk fohással fordul a Mindenhatóhoz, s kéri, hogy az elkövetkező esztendőben nagyobb szorgalommal s bölcsességgel áldja meg őt, hogy gondterhes szüleinek több örömet és nagyobb boldogságot szerezhessen.

Az elégtelen eredménnyel végzett diák lelkét viszont az erős fogadás szent tüze fogja el ilyenkor, s igéri, hogy — Isten kegyelmével — a jövőben nagyobb igyekezettel készül az életre, s érte aggódó szüleinek több örömet fog szerezni.

„Te Deum laudamus“ — hangzik a diák, szülő és nevelő ajkáról egyaránt. A szülők egyévi iskoláztatás terhétől szabadulva, mondanak hálát Istennek. A nevelők tanulóik erkölcsi és értelmi haladásában találják gondterhes munkájuk Istentől megáldott jutalmát.

Mindnyájan fáradt testtel, de ép lélekkel és Istenbe vetett hittel térnek pihenőre, hogy majd újult erővel fogjanak az új vetéshez.

Mindenható Atyánk, ki oly bölcsen intézed az emberek sorsát, áldd meg az arató gazdát, áldd meg serdülő ifjainkat, áldd meg a gondterhes szülőket, áldd meg a nevelőket s áldj meg minden magyart, ki családjá és hazája szebb jövőjén munkálkodik. Mi pedig hálatelt szívvel mondjuk: „Téged Isten dicsérünk, Téged urunknak ismerünk.“ (v. Gy.)

Szakfelügyeletünk kérdése.

Írta: Brózik Dezső.

Iskoláinkat érintőleg újra egy fájdalmas hírről számolhatunk be. Július hó 1-től megszűnik a gazdasági népiskolák országos szakfelügyelősége. Irattára 8 felé szakad. Mindenik tanügyi kerület kap az alig 52 önálló gazdasági népiskolából többet-kevesebbet. Szomorúan állapítjuk ezt meg, mert iskoláink életre-keltését ez az intézményünk végezte. Saját szakfelügyeletünk alatt lettek iskoláink azokká, amik. Félő, hogy az újítás nem a haladást, hanem a visszafejlődést fogja szolgálni. Vizsgáljuk meg e kérdést közelebbről, hogy tisztábban lássunk.

Mindenekelőtt lássuk a multat. Felügyelet tekintetében az önálló gazdasági népiskolák keletkezésük idejében (38 évvel ezelőtt), mint népoktatási intézmények teljesen a vármegyei kir. tanfelügyelők hatáskörébe tartoztak. A vármegyei kir. tanfelügyelők iskoláinkat a többi gondjaira bízott iskoláknak kijáró gondossággal, egyszerűséggel kezelték. Egy-egy vármegyében 2-3 ilyen iskola lévén, nem sok gondot fordíthattak ezekre, még kevesebbet a minden elemi iskola mellett működő régi u. n. „isméltó“ iskolákra. Ebben az időben a kir. tanfelügyelőség alig vett tudomást ezekről az iskolákról. Magukra voltak hagyatva, működésük inkább papíron volt, úgysem vizsgálta felül senki sem munkájukat, még kevésbé adott irányítást, utasítást működésükhöz. Az iskolák kivétel nélkül községiiek voltak, a fenn-tartók a legcsekélyebb beruházást, sokszor a minimális személyi kiadásokat sem biztosították, csodálkozhatunk-e azon, hogy az iskolák nem jól működtek, inkább ellenségeik szaporodtak, mint barátai. Ahol mégis mutatkozott némi eredmény, az csak a vezető lelkesedésének volt köszönhető. Az iskolák fejlődésével a kir. tanfelügyelők az önálló gazdasági népiskolák működésénél lépten-nyomon találkoztak kérdésekkel, melyeket szakszempontról kellett elbírálni. Itt jöttek segítségükre a földmívelésügyi minisztérium szakemberei, a vármegyei gazdasági szaktanárok. Így lettek ezek első iskolalátogatóink, szakfelügyelőink. Ebben az időben ahány iskolája volt az országnak, annyiféle szempontból vizsgálták meg azokat.

Egységes irányításról szó sem lehetett, még kevésbé egyöntetűség a tanításban, ügyvitelben, számadásban, stb.

Élénk emlékezetünkben vannak még ezek a gazdasági szaktanári látogatások. Ezeknek az uraknak legtöbbje székhelyének tanítóképzőjénél tanított, a reá bízott vármegyében gazdasági előadásokat, háziipari tanfolyamokat tartott. Valamennyien a régi földműves iskolai tanári statushoz tartoztak, innen rekrutálódtak. A földműves iskolai, tanítóképző-intézeti tanár akarva-nem akarva ezekbe a viszonyokba élte bele magát. Mindent ezen a rózsás szemüvegen keresztül látott, nem tudta beleképzelni magát a mi iskoláink nincstelenségébe, primitívségébe. Egészen természetes, hogy bírálata nem a legkedvezőbb volt a kezdeti állapotában, gyermek cipőkben járó, támasz nélküli, példára támaszkodni nem tudó, anyagiakkal, a nincstelenséggel, sokszor talán rosszakarattal küzdő kisdud intézményünkről, az önálló gazdasági népiskolákról. Lehet e hibául felróni nekik azt, hogy ezeknek a látogatásoknak jegyzőkönyvei, a szomorú valóságot feltüntető sorok, iskoláinkat a lehető legrosszabb színben tüntették fel. Ezek a jegyzőkönyvek a földmívelésügyi minisztériumon keresztül felérkeztek a közoktatásügyi minisztériumba is. Az elintézés legtöbbször az lett, hogy irattárba kerültek. Nem csoda, mert mindenik felterjesztésből az anyagiak hiánya csendült ki, csak pénzzel és pedig tetemes pénzzel lehetett volna a hiányokon segíteni. Ilyen szakfelügyeletünk volt közel 10 évig, amikor mindenki mástól várta az intézkedést, de senki sem tudott segítséget adni. Még ma is érezzük e lesújtó mult következményeit, hogy ezeknek a jegyzőkönyveknek alapján bírálják el egyesek iskoláink működését.

Közvetlenül a háború előtti időben vagyunk. Országos Egyesületünk folytonos sürgetésére, memorandumaira, a rendelkezési jogkörrel nem bíró, más minisztérium hatásköre alá tartozó gazdasági szaktanári felügyelet helyett, saját körünkből való egységes szakfelügyeletet kértünk. A vallás és közoktatás-

ügyi minisztérium legjobbaink egyikét bízta meg iskoláink felügyeletével. Ugyanakkor az elemi iskolákkal kapcsolatos gazdasági irányú ismétlő iskolák felügyeletét a minisztérium az önálló gazdasági népiskolai szaktanítók felügyelete alá helyezte. Iskoláink életében ezzel egy új korszak kezdődik. Az új szaktelügyelő vérünkben való vér. Iskoláinkat és azok működését saját küzdelmeinek szemüvegén keresztül látja meg. Mindazt, amit e pályán átél, tanácsul adja. Utasít, oktat, biztat, reményt önt szívébe és ami a legfontosab érvenyt is tud szerezni cselekedeteinek. Egy-egy iskola-vizsgálat nem retteggéssel, hanem gazdag élménnyel zárul. Az addig stagnáló iskoláink egyszerre életre kelnek, kiépülnek, munkájuk napról-napra eredményesebb. Ettől az időtől kezdve az iskolalátogatási jegyzőkönyvek nem lehangolók, hanem örömteli jelentések a felettes minisztériumot ostromlók, hogy hol lehet és kell egy-egy újabb iskolát felállítani. Az eredmény kézzelfogható. A papíros iskolák megszűnnek, illetve mind kiépülnek, az egész vonalon megkezdődik egy igazi tevékeny, építő, alkotó munka. Szigorú elv lesz, csak ott állítanak fel iskolát, ahol annak minden előfeltétele megvan.

Háború utáni évekbe kerültünk. Az önálló gazdasági népiskolák szaktelügyelete intézményes szervezetet, hivatalos, országos jellegűt kap. A gazdasági népiskolák országos szaktelügyelősége Szegedre kerül. Élére ismét vérünkben való vér, legjobbaink egyike áll. Mint egy kitűnő iskolát szervezett, 25 évig ezen a pályán működött igazgató a reá bízott tág mezőt ismét iskoláink szemüvegén vette szemügyre. Legelső dolga az iskolák belső életét egységessé, tartalmasabbá, munkájukat értékesebbé tenni. Úgy tanítási, nevelési, mint a gazdálkodás, számadásvezetés, szolgálat, stb. tekintetében teljes és egységes rendet teremt iskoláinknál. Ma már büszkén mondhatjuk, hogy iskoláink kivétel nélkül példatadóan működnek. Azoknál rend, kellő fegyelem uralkodik. Ezt a minőségbeli eredményt egyes-egyedül a jól bevált országos szaktelügyeletünknek köszönhetjük. A gazdasági irányú továbbképző iskolákról is ugyanezt mondhatjuk, hogy ezekből a senki iskolákból is az

országos szaktelügyeletünk számottevő, eredményes munkát végző iskolákat létesített.

Ime itt a saját szaktelügyeletünk dicsőséges multja. Elérkeztünk a jelenhez, amikor ez a szép eredményeket felmutató, mindenki által nagyrabecsült, értékes intézményünk megszűnik. Hogy miképpen fog megoldást nyerni, még nem látjuk tisztán, de félünk, hogy a tulságos leegyszerűsítéssel az új rendezés nem az ügy javát fogja szolgálni. Félünk tőle, hogy ismét a régi mederbe sodródik ügyünk, ismét senki iskolája lesz a nagyra hivatott önálló gazdasági népiskolánk és vele a gazdasági irányú továbbképző iskola és az egész gazdasági népoktatás nívója lesüllyed.

Nem is tudjuk másképpen elképzelni szaktelügyeletünk kiépítését, mint úgy, ahogy azt az élet kiformalta és mint az más iskoláknál formálódik. Az összes más intézményeknél az az egészséges állapot, hogy a felügyeleti hatósági személyek az illető rendből kerülnek ki. Legújabbban az elemi iskolák is saját szaktelügyelethez jutottak. Minden más iskolánál is kivétel nélkül a kiválóbb, hosszabb szolgálatlal rendelkező igazgatók, tanerőkből lesznek szaktelügyelők. Ha vezetni tudták iskoláikat, akkor felülvizsgálni és irányítani is tudják azokat. Mindenütt bevált ez a mód, miért kell éppen a gazdasági népiskolák felügyeletére más intézményektől szaktelügyelőket alkalmazni. Hisszük, nem is fog ez megtörténni, mert ez föltétlenül hátrányunkra lenne. Azt hisszük akad még a gazdasági szaktanítói rendben szaktelügyelőül alkalmas ember, aki erre az állásra méltó is. Karunk tagjaiban még van kitartás, lelkesedés és a jövőbe vetett hit, bizalom az ügy szolgálatára. A lelkesedésnek, munkaszeretetnek a legnagyobb megőője a félreismerés és méltánytalanság lenne, ha ez nem így történnék.

Az önálló gazdasági népiskola teljesen magyar intézmény. Nem külföldi portéka, hanem magyar, sajátos szükségletünk szüleménye. Az első szervezők előtt nem állt példa, hogy miképpen alkossák meg e hézagpótló intézményt. A kérdést mégis — azt lehet mondani a semmiből — derekasan megoldották. Az iskolák igyekeztek a viszonyokhoz idomulni, hivatásukat betölteni. Nem tudjuk helyeselni azok véleményét, akik minduntalan a külföldet

igyekeznek utánozni és annak példáira hivatkoznak, minden ami magyar, abovó rossz és az idegen, ha viszonyaink között nem megfelelő, mégis jó. Merjük állítani, hogy a magyar rögben kitermelt önálló gazdasági népiskoláink a tömegoktatás legkiválóbb intézményei. Sok figyelmet, megértést érdemelnek magyarközoktatásügyünk ezen hamupipókéi. Kár ezeket visszafejleszteni, működésüket idegen kaptafára húzni. Ismételjük, szomorú tünete ez fajunknak, hogy saját értékeinket nem becsüljük, helyette az idegenből plántált elveket, eszméket, melyek a magyar faj természetének talán idegenek, nem megfelelők, kellő felülvizsgálat nélkül örömmel fogadjuk.

Régi pedagógiai igazság, hogy egy iskola-faj karakterét, az iskola nevelő és oktató munkáját három tényező szabja meg: 1. a tanterv, 2. a tanító és 3. a megfelelő felügyelet. Ha ez a három tényező kellő összhangba kerül, akkor az iskola feladatának megfelel, tőle eredményes működés várható. Semmi mást, mint ezt a három legsürgősebben megoldandó feladatot várja a gazdasági szaktanítás egyeteme, hogy működését legteljesebb mértékben kifejthesse.

Kosárfonó tanfolyam kiállítása.

A debreceni II. sz. gazd. népiskolánál a m. kir. iparügyi miniszter úr, valamint Debrecen sz. kir. város Iskolánkülső Népnevelési Bizottsága támogatásával rendezett 10 hetes kosárfonó tanfolyam május 10-én befejezést nyert.

A résztvevők kiállításon mutatták be a hatóságok képviselői és az érdeklődő közönség előtt munkáikat.

Dr. Balogh Sándor kultúratanácsnok, Kocsis István kir. iparfelügyelő, Balla Ernő népművelési titkár és Csáky János a mezőgazdasági bizottság elnöke jelentek meg a kiállításon.

A tanfolyam a vesszőből font gazdasági és háztartási tárgyak dús anyagát mutatta be a kezdőmunkáktól a fejlettebb képességet és ízlést eláruló fehér munkákig. A különféle kosarak tömege mellett a miniatűr munkák, üvegfonások, fehér kertiszékek külön érdeklődés tárgyai voltak. Önmaguknak és hozzátartozóiknak örömet szereztek munkáikkal. A társadalom azon rétegének, kik a háziipari munkára rá vannak utalva, súlyos kérdéseit a maguk kicsiny körében megoldották. Az a vélemény alakult ki, hogy jövőre a tanfolyamnak bővebb keretek közötti megrendezése — seprű- és kefekötés bekapcsolásával — célszerű és kívánatos.

Kertészkedő fejedelem-asszony.

A XVII.-ik században hazánkban egyetlenegy Nagyszonynak sem volt annyi kertje, mint *Lórántffy Zsuzsannának*. Fogaras, Porumbák, Gyulafehérvár, Bors, Patak, Munkács, Előmal messze híres kertjei, az ő kertészkedő kedvének élő bizonyosságai voltak. Ezeket a kerteket a lakásul használt épülethez közel fekvő vagy azt körülölelő részét a magyar szokásnak megfelelően táblákra és virágágyakra osztott gyümölcsfákkal, lugasokkal árnyékolta, nyílegyenes utak tagolták. A táblák széleit évelő virágok, gyümölcsöző cserjék körítették. A virágágyakban pedig rózsatövek roskadoztak a nyíló virágtól. A sötétpiros rózsza sajátosan kesernyés-édes illata messzire kiérzett a többi közül. Másutt meg a piros és fehér szekfűk súlyos virága hajolt a föld felé. Ezeken kívül lilium, bazsarózsa, zsálya, izsó, csillag- és harangvirág, mentafű, teljes viola, megannyi drága virágai mai nap is a magyar kertnek, pompázott mindenfelé. Távolabb a gyümölcsös és veteményes kertek következtek, alig látszott ki mögülök a távolabb fekvő falu vagy város. A nagyasszony virágai a fogarasi kertben voltak a legpompásabbak, de nagyszerűek voltak a pataki virágok is. A nagyasszony fogarasi veteményes kertje német salátával, retekkel, paradicsomvirág, cikoria, murok, petrezelyem, hagyma, ugorka tábláival dicsekedett. E mellett káposztából, tökből egész külön kertek voltak még a kastély körül.

A borsi uradalomnak inkább gyümölcse volt híres, „amely kertben vagyon különbözőféle gyümölcsfa”- barack, meggy, cseresznye, alma, dió, körte, birs, még berkenye is. Az almából a pónyik és Páris-alma volt a legkedveltebb. De nem feledkezett meg a gondos fejedelemasszony a gyógyfűvek termesztéséről sem, kertjeiben ezeknek is hely jutott. Ha mindezekhez hozzávesszük a Maros- és Küküllő-menti, nagyszerű hegyaljai szőlőket, továbbá a nagy dinnye földeket, amelyeknek leszedése versenyzett a szüret jelentőségével — úgy Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony kora tavasztól dér hullásig, hajnal hasadtától késő alkonyatig, mint Erdély legszorgalmasabb

asszonya tevékenykedett. A fejedelemasszony nem fáradt el abban soha, hogy egyik uradalomból a másikba utazzon, intézkedjék nemcsak a kertek kezelését és rendben tartását illetőleg, hanem maga is részt vegyen a termés feldolgozásában. A gyümölcsökből mázsaszámra készült az „aszu-gyümölcs“ nagy fazekakkal főzték be a „lekvárium“-okat, de készítettek keleti módon dulcsaszát és formába öntött gyümölcs-sajtot is. A veteményt is részben aszalták, részben homokkal borítva tették el, vagsósvizben, dézsákban, hordókban rakva tették el télire.

A gondos Nagyasszony a gyógyfűveket is feldolgoztatta, hisz ez időben a nőknek kellett gyógyítani a betegeket, ők voltak e kor orvosai is, tudniok kellett, melyik gyógynövény milyen betegség ellen való. Volt is belőlük bőven a Nagyasszonynál szárítva vagy folyadék-nak lepárolva.

A kertek virágai sem szolgáltak csupán csak gyönyörködtetésre. Virágvizek készültek belőlük, amelyeket részben orvosságnak, részint pedig szépítőszernak használtak fel. Gyöngyvirágviz, levendulabor, fodormenta, fehérliliom, majoránna, hársfavirág, gyalogbodza, istenfája s még a jó ég tudja, hogy hányféle virágviz állott a pataki és fogarasi kamrák gondosan kezelt polcain. Leginkább a rózsavirágot dolgozták fel: külön volt kerti- és parlagi rózsavíz, azután rózsacet, de még az „aszu“-rossz levél is szükséges volt.

Nemcsak a fejedelemasszony, hanem vitélő fejedeleme — ura Rákóczi György is szeretettel foglalkozott a kertészkedés kérdéseivel. Ha egymásnak örömet akartak szerezni, kertjeikről írtak leveleikben „virágokkal, veteményekkel, fákkal, gyümölcsökkel és kerti csömlöttékel való bajmólódásokkal“ töltvén az időt — írja férjének a fejedelemasszony — hogy „mevlátszanék, hogy itthon vagyon a gazdasszony.“

Rákóczi György hadakozása idején külföldön jártában az idegen kertészkedést figyelte azért, hogy amit itthon jónak lát megvalósítsuk azokból. Törökországi követével olasz kertészt hozat, aki narancs-, citrom és gránátalma-fa kezeléséhez ért, amelyekre a fejedelemasszony igen büszke volt. Még „rizskása vető ember“-t is hozatott Szófiából rizstermelési kísérleteket

végezni. Egy-egy új virág, gyümölcs, vetemény egyaránt kedves volt a fejedelmi párnak. Tudták is ezt ismerőseik, jóbarátaik és a követek. Ezek nem is igen szerezhettek a nagyasszonynak nagyobb örömet, mintha egy néhány törökvirághagymát, teljesvirágú nárciszt, különös gyümölcs-oltságot, nagyfajtájú veteménymagot, vagy palántát küldöttek részére.

Boldog elégedettséggyönyörködött kertjeiben a fejedelemasszony, aki ezek mellett nemcsak a tudománynak volt lelkes híve, hanem a tanulni vágyó ifjúságnak is bőkezű támogatója. A virágok szeretete, a kertészkedéssel való foglalkozás bizonyára hatással volt a nagyasszony lelkivilágára s ezek tették életét oly harmonikussá, békessé, megnyugvást, szeretet és vidámság között erősbödött a virágok között töltött élete folyamán, a magyar földhöz, a véráztatta röghöz való ragaszkodása és szeretete. Ez a virágok szeretete ihlette őt meg bizonyára annyira, hogy gyönyörű himzéseinek mintáit is maga rajzolta meg. Élete a természet szerető felépült oltár lett, mely méltó volt egy fejedelemasszonyhoz, ő érezte a későbbi kor költőjének remek gondolatát: „magyar-nőnek születni nagy és szép gondolat.“

Lisztos J.

Vitaminhiányos-e a magyar néptáplálkozás?

A háborús évek alatt és utánuk Dániában ijesztő mértékben növekedett azoknak a csecsemőknek és gyermekeknek a száma, kik xerophthalmia, vagyis szaruhártyakiszáradás következtében megvakultak. Bloch dán tanár 1919-ben kiderítette ennek az okát. A kedvező kiviteli lehetőségeket kihasználva, Dánia a háború folyamán rengeteg vaját szállított Németországnak, úgy hogy a gyermekek részére csak kevés és az „A“-vitamintól csaknem teljesen megfosztott tej maradt. 1917—19-ig korlátozva volt a vaj kivitele, mire a xerophthalmia eltűnt. Míhelyt azonban 1920-ban a vajkivitel újból megengedték, a betegek száma rögtön megnövekedett. A szegedi gyermekklinika széleskörű vizsgálatokat végzett az irányban, hogy népünk táplálkozásával elegendő A-vitaminhoz jut-e? Kiderült, hogy hazánkban egyetlen vitaminhiányra visszavezethető xerophthalmiás vaksági eset sem fordult elő. A tanyai lakosság burgonyán, babon és káposztán kívül alig termel és fogyaszt más főzeléket, alig ismeri a gyümölcsöt, a tejjel szemben előnyben részesíti a zsírokat, főleg a szalonnát. A tanyai lakosságot meg kell tanítani arra, hogy a vitaminokban és vasban is gazdagabb főzelékeket (paraj, sárgarépa, paradicsom, kel, stb.) bővebben használjon a gyermekek táplálására.

Iskoláink záróvizsgáiról

igen nagy elismeréssel írnak a különböző vidéki lapok. Így a „Bihar“ a berettyóújfalui önálló gazd. népiskola záróvizsgájáról, a „Somogy“ a nagybajomi, míg a „Kőrösvidék“ a békéscsabairól számol be elismerő hangon. Mivel e tudósítások jelen lapszámunkban már meg nem jelenhetnek, ígérjük, hogy szeptemberi lapunkban ezen cikkeket hozni fogjuk. Most lássunk egy idejében beérkezett lappéldányból vett közleményt:

A békéscsabai önálló gazdasági népiskola házt. tanf.-ról így ír a „Békésmegyei Közlöny“ I. évi június 6-i száma:

A főispán és alispán jelenlétében, teljes sikerrel zárult az önálló gazdasági népiskola háztartási tanfolyama.

Hétszázharminc növendék, négy terem és hét hold föld. — Ki kell bővíteni az iskolát.

A m. kir. önálló gazdasági népiskolában pénteken délután kezdődtek meg az évvégi vizsgálatok. Tizenegy osztály tanulóinak kell számot adni az elmúlt évben szerzett ismeretekről, a nagy létszámra való tekintettel a vizsgák két napig tartanak, ma délután fejeződnek be.

Már ez is mutatja, hogy milyen tömegekkel dolgozik ez iskola, de legjobban illusztrálja a helyzetet a 730-as létszám. (Ebből 480 a leány). S ez az óriási tömeg négy teremben nyert elhelyezést oly módon, hogy reggel nyolc órától háromnegyed egy óráig tanul az egyik csoport és egy órától hatig a másik. Még így is rengetegen vannak egy teremben, emellett a szellőztetés sem lehet negyed órai szünettel ideális.

Az iskola gyakorlatilag mutatja be tanulóinak a helyes gazdálkodást. Hét holdas kert és faiskola veszi körül a tantermeket, de legalább husz hold kellene, ez a miniszterium kívánsága. A tanulók nagy kedvvel dolgoznak egész éven át egy-egy részükre kiosztott kertszakaszon, de szép is, tiszta is a kert, élvezet végigmenni rajta.

A faiskola, a virágkertészet és tehenészet szépen jövedelmez, nem is csoda, értenek hozzá, például három tehenük ad naponta negyven liter tejet.

Az iskola különféle tanfolyamokat is tart fenn, így faápolási, kosárfonó, zöldség és gyümölcsbefőzési hat hetes kurzusokon ismerteti, nagyrészt végzett növendékeivel, a gyakorlati élet követelményeit. A legnépszerűbb a háztartási tanfolyam, amelyre például legutóbb is több mint ötvenen jelentkeztek, de a férőhelyek kevés volta miatt csak tizenhat lányt vet-

tek fel. Ehhez a tanfolyamhoz ugyanis megfelelő felszerelés szükséges s ez elég drága ahhoz, hogy egyelőre többet tudjon venni az iskola. Emellett pedig helye sincs a tanfolyamnak, csak ilyenkor év vége felé tudják megrendezni, egyszer egy esztendőben.

A háztartási tanfolyam záróvizsgáját tegnap délután tartották. Előkelő közönség jelenlétében kérdezte ki Kristóf Andrásné, a tanfolyam vezetője a lányokat. Ott voltak Ricsóy-Uhlarik Béla dr. főispán, Márky Barna dr. alispán és neje, Jánossy Gyula polgármester, Ringbauer Károly dr. tanfelügyelő, Medovarszky Mátyás dr. főjegyző, Korniss Géza dr. kulturtanácsnok, Donner László dr. tisztifőorvos, Benedek Pál téli mezőgazdasági iskolai igazgató, Tamássy Károly dr. aljegyző, Mózes Imre dr. vágóhídi igazgató, Tantó József népművelésügyi titkár, és még sokan mások.

A főispán az elméleti vizsga meghallgatása után kijelentette, hogy a tapasztaltak teljes mértékben kielégítik és arra fog törekedni, hogy ezeket a tanfolyamokat egész évben, állandóan megrendezhesse az iskola.

A főispán az alispánnal együtt megtekintette a gazdaságot és az egyik tanteremben elhelyezett kiállítást, amelyen a leánynövendékek kézimunkáit, valamint a fiúk fonott kosarait mutatták be. A megye vezetői mindezek felett élénk tetszésüket nyilvánították s gratuláltak v. Bocskóy András igazgatónak, aki segítőtársaival együtt ily sikerrel munkálkodott.

A bemutató után a háztartási tanfolyam növendékei gyakorlatilag is beigazolták tudásukat: pompás uzsonnát tálaltak a vendégek számára.

ISKOLÁINK ISMERTETÉSE.

17. HAJDÚSZOBOSZLÓ.

Hajdúszoboszló megyei város a Budapest—Debrecen vasúti fővonal mellett, Debrecenről 21 km-re fekszik. Határa 41.506 kat. hold, ebből 10.000 kat. hold a Hortobágy déli szélén közlegelő. Földje televényes agyag, sok szikkel. Legelője teljesen szikes. Éghajlata száraz jellegű. A legutóbbi 10 év csapadék-átlaga csak 470 mm. Lakóinak száma 18.100. A családok száma 4260, legnagyobb részben földművelő.

Érdekes a birtok megoszlása és annak részletei. Nagybirtok a határban nincs. Egy holdas birtokos 210

konyhakertészetet fokozottabban űzik, a tanyák gyümölcsfásítása is szépen megindult.

A város még 1898. év őszén szervezte meg az önálló gazdasági népiskolát. Gyakorlóterületül a városkerti hat holdas faiskolát adta, az oktatás céljaira pedig a polgári iskolában biztosított egy tantermet. 1908. évben az iskola államosíthatása érdekében 10 kat. hold szántóföldet és 4 kat. hold vályogvető gödröt engedett át. 1924. évben az O.F.B. ítéletével 6 kat. hold szántóval és 3 kat. hold legelővel gyarapodott

Az iskola lát képe a gyógyfürdő csónakázótavával.

van, két holdas 186, három holdas 162, négy holdas 148, öt holdas 134, hatos 128, hét holdas 121, nyolcas 116, kilences 110, tíz holdas 104, 11-es 98, 12 holdas 92, 13-as 80, 14-es 75, 15 holdas 64, 15—50 holdas birtokos 142, 50—100 holdas 74, 100—200 holdig 26, 200 holdon felüli birtokos pedig csak 4. Mezőgazdasági cselédek száma 871, a földműves és napszámosoké pedig 6252. A napszámosok azonban a kisbirtokon elegendő munkaalkalmat nem találnak.

A határ főterménye a búza és a tengeri. A város keleti szélén és az iskola szomszédságában levő gyógyfürdő a mezőgazdálkodásban is előnyös változást idézett elő. A gazdák nagyobb gondot fordítanak a jobb tejelő tehenek tartására és takarmányozására. Az amúgy is kedvelt baromfitenyésztést, továbbá a

az iskola gazdasága. 1932. évben a területbe ékelt u. n. városmajor udvarát is átengedték az iskolának, amelyen a főépület ez év őszén elkészült. A gyakorlóterület ezek szerint 34 kat. hold és 1140 □-özl.

Az iskola elhelyezése igen kedvező, mert a város központjától 1.5 km. távolságra, a gyógyfürdő kiegészítését képező csónakázó tó partján, tehát részben utcában épült. Gazdaságának szélén, a böszörményi műút alatt, határának nagyrészét pedig a Bánonkert szegélyezi, ahol a nyaralóházak és villák rohamosan épülnek. A vasúti állomás az iskolától 3 km. távolságra van.

Az iskolai gazdaság talaja televényes agyag, gyakori szikfoltokkal. Az altalaj is szik, de búzatermelésre kiválóan alkalmas. A lucerna 4-5 évig tart ki.

A gyakorlóterület felosztása a következő :

1. Beltelek	1 kat. hold	100	□öl
2. Kerti telepek	4 „ „	1492	□öl
3. Szántó	20 „ „	490	□öl
4. Illeményföld	— „ „	474	□öl
5. Rét és legelő	7 „ „	725	□öl
6. Ut, árok	— „ „	1059	□öl
összesen : 34 kat. hold 1140 □öl			

Az egész gyakorlóterület mintegy 4000 folyóméter drótfonatú kerítéssel van körülvéve. A szántón négyesforgóban történik a gazdálkodás, lucernát forgón kívül termelnek. Gabonaféléket 41.82%-ban, takarmányokat, 37.47%-ban, kapásokat 23.66%-ban ter-

Az iskola utolsó 5 évi termésátlaga a következő volt kg.-okban :

	1931.	1932.	1933.	1934.	1935. évben
búza	1318	897	1730	717	840
árpa	887.	1588	1441	693	980
zab	666.	690	1883	480	562
tengeri	775.	1665	2533	1547	537
takarmányrépa	161 q	320 q	380 q	185 q	413 q
lucernaszéna	38 q	46 q	25 q	21 q	26 q

A gazdaság legelője egész nyáron át a pányván legeltetett teheneknek elegendő takarmányt ad.

A kertészeti üzemekből a házikertet és kisebb boltgárkertet mutatja be az iskola, hogy a kettő termesztési eredményei és azok különbségeit szemléltet-

Udvar-részlet.

mesztenek. A főtermény a búza. Régebben az iskola különböző nemesített búzafajtákkal kísérletezett és sikerült is megtalálni e vidékre legalkalmasabbnak látszó búzaféleséget az F. 481 sz. búzában, mely kiváló minősége mellett igénytelen és feltétlenül fagyálló. E búzaféleség a gazdák között is elterjedt, sőt még a szomszédos községekbe is eljutott. E búzaféleség minőségi versenyeken több alkalommal értékes kitüntetést és elismerést kapott. Hasonlóan sikerült az iskolának alkalmas tengerifajtát és biztos hozamot adó takarmányféléket is találni a főbbévi termesztési kísérletei után. Tengeriből az aranysárga, korai Fleischmann lófogút, a takarmányok közül a búzaszárpannonbükönnyt kedvelte meg.

hesse. A konyhakertészetet zuhatagkút és több melegágy támogatja.

Az 1 kat. holdas szőlő lugasrendszerű. Ezelőtt inkább borfajtákat, újabban csemegeszőlőt termesztettek. 1934. évben 24 hl. bort és 16 q csemegeszőlőt 1200 P-ért értékesítettek.

A faiskolában a korai fajták szaporítására van a főszűly helyezve, részint az éghajlati adottságok, részint pedig fürdőidényben történő jó értékesíthetőség miatt. A faiskola vetésforgója hatos. Jelenlegi készlete 2785 csemete, 2183 szemzés, 6389 oltvány. Oltványok betegségmentesek és fehér igazolvánnyal szállíthatók.

Az iskola gyümölcsöse még 1908. évben létező volt, így már felújításra kerül. A régi gyümölcsös

helyett két darabban létesült új gyümölcsös talaját köztesként nagyobb számúca- és málnatelep létesítésével tervezik kihasználni. Az anyafák száma 468. A fásítás ezenkívül a gazdaságban is szépen halad.

Az iskola állatállománya 2 drb. nónius igáskanca, 1 drb. hároméves, 2 drb. idei kancacsikó. A f. évben négy darab saját nevelésű lovat és csikót adott el az iskola. Szarvasmarha állománya 3 drb. pirostarka tehén, és 3 drb. üszőborjú. A havi tejelési átlag 974 liter volt. A tej házhoz szállítva literenkint 14 és 16 fillérért értékesíthető. A sertés- és juhtenyésztést a közel jövőben tervezik bevezetni. Utóbbiból a kisbirtokosok az itteni takarmányozási viszonyoknak jól

További épületek: magtár, méhes, tengerigoré, takarmányszín és baromfiólak. Az istálló régi épület, már 1782. évi térképen is szerepel. Ilyen a volt kertészlakásból ideiglenesen átvett igazgatói természetbeni lakás is. Ez épületek közül a magtár, méhes és különösen a takarmányszín igen sikerültek. Hiányzik egy megfelelő istálló, baromfiólak, modern trágyatelep, juhakól és a kertészet számára kisebb virágház. Égető szükség az igazgatói lakás felépítése is. Az iskola területén két nyitott kút van. A legközelebbi ártézikút 800 méterre, tehát oly messze van, hogy onnan a tanulók vízszükségletét ellátni alig lehet. Kívánatos volna tehát egy ártézikút fúrása, mely nagy lendületet

A tanulók szüreti munkában.

bevált magyar fésűst tenyésztik, a tejét gomolyaként értékesítik.

A baromfiállomány: magyar és izlandi keresztelés, továbbá pekingi kacsák. A méhészetet 14 drb. nagyboconádi család képviseli.

Az iskola főépületében két tanterem, iroda és szertár találtelhelyezést. A melléképületben cselédlakás, háztartási konyha, kamra, pince és iskolai faskamra van. A tanteremek újak, bútorzatuk asztalokból áll, a falakon sok szép és értékes szemléltetési kép van. A háztartási konyha újabban lett felszerelve, így ilyenmű tanfolyamok megindíthatók lettek.

Szükséges lenne a főépület bejáró aijai elé zártfolyosót készíteni és még két tantermet hozzáépíteni, hogy a nagy tanulólétszám zavartalan oktatása biztosítható legyen.

adna az itteni kertészeti üzemágaknak. Épületek száma: 15. A tanügyi vagyon: 28.966,28 P, a gazdasági: 38.289,25 P; összes leltári érték: 67.255,53 P. Az 1935. évi tiszta jövedelem: 878,74 P. volt.

A tanulók beiskolázása a múltakhoz viszonyítva nagy haladást mutat, amit az alábbi táblázat is igazolhat:

Beiratkozott tanulók száma volt:

	Fiú	Leány	Együtt
1931/32 tanévben	119	152	271
1932/33 "	190	254	444
1933/34 "	247	289	536
1934/35 "	321	355	676
1935/35 "	335	367	702

A múlt évi vizsgán 174 fiú és 230 leány volt jelen. A f. évi június hó 13-án megtartott záróvizsgán pedig

198 fiú, 232 leány, összesen 430 tanuló számolt be az év eredményeiről. A növendékek 5 fiú és 5 leánycsoportra osztva a téli félévben heti 10, a nyáriban heti 5 órai oktatásban részesülnek. A beiratkozott tanulók száma az iskolánál évközben hullámszik, mert sokan tanyai iskolába mennek, avagy onnan évközben jönnek be a városba.

Az iskolánál működtek a múltban Gáspár István 1900-tól 1908-ig, Varga Károly 1908-tól 1914-ig. Varga a háborúban megszakítás nélkül teljesített hártéri szolgálatot s annak végén, a Piave partján gránáttól találva elesett. Hősi emlékét az iskola főépületének falába helyezett márványtábla őrzi. Kartársnőink közül Ilonczai Mária 10 évig, özv. Trissné Csercsnyés Kornélia pedig 2 évig volt az iskolánál. Jelenlegi tanerők Riedelmayer János igazgató, Zsilák János, Bölönié Kaszap Piroska és Zsilákné Kayos Erzsébet kartársaink.

A tanerők az iskolai elfoglaltságon kívül tevékeny részt vesznek a felnőttek gazdasági oktatásában. Kettőtől-nyolc hétig tartó növénytermesztési, gyümölcsészeti tanfolyamokon, az iskolán kívüli népművelési előadásokon is élénken tevékenykednek. A városban levő 5 gazdakör, méhészeti egyesület, mezőgazdasági bizottság is kellő iskolán kívüli foglalkoztatást nyújt a tanerőknek.

A zöldmező mozgalom.

(Kamarai Értesítő 9. sz.)

A zöldmező szakmunkának nincsen általános sablonja, mert az mindenütt a meglévő helyi viszonyokhoz igazodik. V. báró Roszner István vasvári földbirtokos, országgy. képviselő mintagazdaságában a fejőstehenek az egész nyár folyamán egy deka abrakot sem kaptak. Vasváron 520-tól 600 mm. az évi esőcsapadék átlaga és az ottani zöldmezőn tartott tehenek 12—15—17 litert adtak átlagosan. Ezt a szélsőséges zöldmező kultúra példát csak azért említjük fel, hogy ezzel gondolkodóba ejtsük a gazdaközönseget a zöldmezőkultúra jogosultsága tekintetében.

Ma már minden vármegyében van egy zöldmezőszakosztály. A legeltetési társulatok munkájánál az a sajnálatos, hogy mikor a legelőre ki kell hajtani a marhát, akkor az mindenkié, de ha a legkisebbet is csinálni kell a legelőn, akkor annak senki gazdája nincsen. Követendő példaként kell felemlíteni

a győrmegyei Venek községet, amelynek mintaszerű legelője és gyepe van. A mellette levő szomszéd faluban semmi eredményt a legelő és a rét kulturánál elérni nem lehet. Komárom-Esztergom vármegyében egy szabályrendelet van, amely szerint minden évben szarvasmarhánkint egy szekér trágya viendő ki a közlegelőre.

A szerzett tapasztalatok alapján meg kell állapítani, hogy a legelőkön csakis a komposztrágya használ és csak ez alkalmazható teljes sikerrel. Az istállótrágya csak fél hatással érvényesül, a műtrágya pedig legelőre nem rentabilis. A komposztnak teljesen beérett, kerti-földszerű trágyának kell lennie. Elismeri, hogy ez falun ritka dolog, sajnos éppen úgy, mint ahogy az igazán jól kezelt istállótrágya.

A zöldmező létesítése éppen olyan magas kultúra, mint akár a cukorrépa gazdálkodás. A rétek és legelők felújítása és okszerűvé tétele körül a talaj ismeretnek, a természeti adottságoknak és a fűféléseknek sokoldalú megfigyelése szükséges és az eljárást szakszerűen keresztül véve mindenekfelett költséges és hosszadalmas.

Csonk hazánkban kerek számban félmillió kat. holdra becsülhető az a terület, amit a zöldmező mozgalom szakemberei gyepesítésre érdemesnek találnak. A főbbi területen a generális felújítás nagyon költséges volta mellett bizonytalan eredményt nyújtana. Sok helyen ezt megelőzően egész más természetű meliorációkra lenne szükség, mint pl. vízlevezetés, vagy több éven át tartó szántóföldi termelés stb. Sok olyan terület van, amit ma ugyan legelőnek, vagy rétnak használnak, de inkább erdősítésre, vagy halastó létesítésére lenne alkalmas a fekvéstől függően.

Iskolák! Hivatalok! Vállalatok!

Egy leírásról több ezer példány sokszorosítható az

Express gyorsokszorosító

készülékkel, pár fillér költséggel!
3 nagyságban készül és az ára:

levelezőlap nagyságban . 28.— P

1/4 íves nagyságban . . 48.— P

1/2 íves nagyságban . . 65.— P

teljes felszereléssel.

Felvilágosítás:

JEREMIÁS JENŐ, Bpest, Podmaniczky-u. 61.

A MAGYAR GYÜMÖLCS JÖVŐJE.

A nagykovácsi gazdák — Kogutovitz Károly egyetemi tanár indítványára — kimondták, hogy kívánatosnak tartják a Duna-Tisza-közé — Szeged, Kiskunhalas, Kecskemét, Nagykőrös, Cegléd — termelőinek bevonásával egy olyan közös szerv létrehozását, melynek segítségével a jövőben ez az öt város termelői egységesen foglalhatnak állást a gyümölcsstermelés nagy kérdéseiben.

A szövetkezés gondolata abból az alapelvől indult ki, hogy a Duna-Tisza-közé a nyári gyümölcsök, könnyű borok és a csemegeszőlő kincséből álló, amire bátran fel lehet építeni a felsorolt öt város egész jövőjét, ha megfelelő tervszerűséggel egyengetik ennek a jövőnek az útját. Európa nyersgyümölcsbevitelre szoruló államai gyümölcsszükségletének Magyarország jelenlegi gyümölcsfa-állománya mellett csak 1—2 százalékát tudja kielégíteni. Nincs tehát ok a gyümölcsstermelő városok között egymással szemben a féltékenységre. Európa magyar gyümölccsel való ellátása olyan nagy üzleti lehetőség a Duna-Tisza-közé városai számára, melyért érdemes szövetkezni még akkor is, ha ennek következtében egyes városok hírneve netalán nem domborodik ki úgy, ahogy a lokál patriotizmus szeretné.

Az öt város által megindított mozgalom a gyümölcskivitelben óriási eredményekkel számolhat, ha sikerült az egész Duna-Tisza-közét bekapcsolnia akciójába. A Központi Statisztikai Hivatal legutóbbi adatai szerint ugyanis az öt város szőlő és kert területe közel 40.000 kat. hold, gyümölcsfáinak száma pedig több millió. Ezek a számok hatalmasan megnövekednek, ha az egész Duna-Tisza-közé kiterjed a szövetkezés. Az 1935. évi külkereskedelmi adataink szerint a szövetkező városok gyümölcs- és csemegeszőlő-kivitele megközelítette a 60.000 q-t, ebből a mennyiségből Kecskemét és Nagykőrös a legnagyobb hányad. Szeged részvétele a gyümölcskivitelben 860 q, ezzel szemben Cegléd a múlt évben még nem szállított külföldre, mert termését teljesen elfogyasztotta a milliós főváros, azonban a nagyarányú gyümölcsstermelés foly-

tán várható termésfeleslegéről már jóelőre gondoskodni kíván azzal is, hogy a mozgalomhoz szintén csatlakozik.

A szövetkezés első és talán legfontosabb eredménye az volna, hogy ennek révén a Duna-Tisza-közé mint termelési egység jelentkezhetne a külföld előtt. Ezzel a külföldi közvéleményt meg lehetne győzni arról, hogy Magyarország szívében 1000 holdakra menő gyümölcskultúra van, mely gyümölcseinek aromájával és zamatoságával veri minden versenytársát. Gondoskodni kell róla, hogy ezt ne csak mi tudjuk, hanem mindenki, aki Európában gyümölcsöt akar vásárolni. Azért volna a szövetkezés, hogy ennek a kollektív propagandának szellemi és anyagi lehetőségeit megteremtse.

Az összefogás másik célja, hogy ennek révén a felsorolt városok termelői termelési, védekezési és értékesítési tapasztalataikat egymással időnkint megbeszéljék. Így talán olcsóbbá lehetne tenni a termelést, ami nagyfontosságú abból a szempontból, hogy versenyképességünket a világpiacon megőrizzük.

A Magyarországi Tanítók Eötvös-Alapjának Biztosítási Osztálya

módot nyújt valamennyi tényleges és nyugdíjas tanügyi alkalmazottnak és hozzátartozóinak, hogy önmaguk és családjuk jövőjéről fillérek ellenében gondoskodhassanak.

A biztosítási osztály keretében ezidő szerint:

I. TEMETKEZÉSI-

II. CSALÁDBIZTOSÍTÁSI-

III. TAKARÉK-

IV. GYERMEKBIZTOSÍTÁSI-

osztályok, illetve tagozatok állanak a belépni kívánók rendelkezésére.

Biztosítások **orvosi vizsgálat nélkül** havi 1—5 pengőig köthetők. **Orvosi vizsgálat** magasabb díjak mellett is be lehet lépni.

A gyermekbiztosítási osztályba minden korlátozás nélkül valamennyi 12. életévét be nem töltött gyermek felvehető.

Belépési illeték egyszer és mindenkorra 1—2 P. Gyermekbiztosításoknál 2—3 P. kötvényilleték fizetendő, melynek ellenében **minden biztosított gyermek külön perselyt is kap.**

Nyugdíjas és állás nélküli kartársak a taggyűlésben való közreműködéssel jelentős mellékjövedelmet érhetnek el.

Érdeklődőknek készséggel nyújt felvilágosítást az **Eötvös-Alap Biztosítási Osztálya**
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 47. sz.
az Eötvös-Alap székházában.

Kertgazdálkodásunk jövője az idei tavasz biztató reménye alapján.

Trianonban, a gúzsba kötött magyar élni-akarás és az ezt követő gabonaválság kényszerhelyzetet teremtett csonkahazánk mezőgazdasági kulturájában. Gazdáink a gabona termelésről, bár nehezen és kellő anyagi eszközök híjjával, de fokozatos mértékben áttértek a kertészeti művelésre, ugyannyira, hogy nálunk a kertészeti kultúra az utóbbi évek alatt erőteljesen kifejlődött.

A melegebb fekvésű termőföldeken egész vidékek rendezkedtek be egyes idényáru termények termesztésére. Az új átrendezkedés megkívánható eredményeit azonban eddig csak kismértékben élvezhette a gazda; mivel az utóbbi évek alatt állandóan tavaszi szárazság lépett fel. Ez években már májusban rendszeren kánikulai melegek köszöntöttek be, melyek lehetlenné tették gazdáink anyagi boldogulását.

A múlt évben pedig valóságos katasztrófális elemi csapások sújtották a korai árukat termelő derék-, törekvő gazdáinkat. Ez évben azonban enyhe télutó és ugyanoly tavasz-elő köszöntött reánk, így a korai termény-árak termesztésére alkalmas melegfekvésű földeken a munkálatokat kellő időben el lehetett végezni. A további májusi meleg és a vele párosult bőséges csapadékos idő rohamosan kifejlesztette a tavaszi évad terményeit. Így a magyar gazdákat az idén hatalmas munkájukban a természeti erők, természeti adottságok segítették az eredményhez. Az enyhe éjjelek, a meleg nappalok és a bőséges csapadékmennyiség volt a segítő társuk, mivel berendezkedéseik, — sajnos adott nehéz anyagi körülményeik folytán — még elég kezdetlegesek és primitívek voltak. Már a palánták termesztésében leküzdhetetlen akadályok tornyosultak munkájuk elé. Arra, hogy tartalék palántát is termeljenek, nem is gondolhattak, ez lehetlent jelentett volna számukra. Hisz az első palánták megtermelésére is alig voltak kellően berendezkedve, mert bizony a termelő gazdák kis töredékének van ma még üveggel borított melegágya. Legtöbben közülük a deszkákkal övezett melegágyak fölé, — kényszerhelyzetből és nem a tudás hiánya folytán, — lepe-

dőket erősítettek fel, hogy a fagyok ellen némileg védekezni tudjanak.

Ez a kedvező időjárás, mely reánk köszöntött az idén, oly sorozatos meglepetéseket hozott kertgazdaságunkban, és a magyar föld oly csodálatos termőerőt fejtett ki, amire bátran mondhatjuk, hogy még nem volt példa a magyar gazdálkodás történetében. Hisz ezelőtt is voltak olyan esztendő, amikor a tavaszi időjárás éppen olyan kedvező volt, mint az idén, de ez időben hiányzott még e téren a kezdeményezés, a felkészültség és a gazdák egymás között megnyilatkozó termelési verseny szándéka.

Ezek a tényezők hála Istennek az idén már lehetővé tették, hogy a magyar gazdák és kertészeink produktumai csaknem teljesen kiküszöbölték piacainkról a külföldi termelvényeit. Mindössze csak néhány vagonnyi mennyiségű olasz-zöldborsó és néhány zsák aradi zöldpaprika érkezett a fővárosba, de teljesen elmaradt a külföldi saláta, zöldbab, ugorka, spárga, tök és az újburgonya behozatala. Pedig még néhány év előtt e tavaszi ujdonságokért súlyos összegekkel áldoztunk az olaszországi tömegárukon felül a francia, spanyol és bolgár termelvényekért, melyek heteken keresztül ömlöttek át határainkon.

Ma már minden melegebb talaju vidékünknek megvan az ő ujdonsága. Hál' Istennek a gazdák többsége is már annyira ismeri a piac szükségleteit, hogy a szakemberek is méltán csodálkozva szemlélik az egyes vidékekről a fővárosba érkező árutömegek nagyszerűségét, kifogástalanságát.

Az idén a legnagyobb meglepetéssel a mohácsi és a szegedi gazdák szolgáltak. Tőlük május 10—15. között megérkezett a mohácsi fejes- és kelkáposzta, Szegedről pedig a karfiol és a kelkáposzta. Pécsről a nagyszemű cukorborsó, Szentesről a kalarábé, Békéscsabáról a zöldpaprika, Heves vármegyéből az ugorka és a spárga, tök már mázsás tételekben jött nap-nap mellett. Csanádmegyéből és a dunamenti Ordas községből nagy tételekben érkezett naponként az elő-

hajtattott új burgonya, Jnárcskakucs, Nagykőrös és Kecskemét salátát és földiepret szállított oly bőséggel, mint soha eddig. Szentes, Csongrád, Kecskemét, Szeged és Hódmezővásárhely hegyes és tölteni való paprika termésének útját egyengeti a piacon. Szolnok és vidéke zöldbab termését igyekszik mielőbb jól elhelyezni. Heves vármegye gazdái dinnye, tök és paradicsom termésének megindítására vannak felkészülve.

Hál' Istennek a jó idő, a magyar föld csodálatos termőereje, gazdáink élni akarása egy szebb jövő hajnalhasadását, a magyar munka eljövendő diadalát hirdeti a benne bizóknak. Mert a magyar gazda játszi könnyúséggel tudna megbirkózni nagy feladatával még az európai mai nagy verseny mellett is, ha állandóan biztosítani tudná nemes termelvényei számára a szükséges vizet. Tehát egész bizton állíthatjuk, hogy az öntözés kérdésének megoldása biztos jólétet hozna országunkra, mert az öntözés megoldásával még újabb nagy területek lakossága térhetne át az intenzívebb kertgazdálkodás útjára. Az értékesítés biztos lehetőségeitől nincs mit tartanunk. Hisz az európai piacokon május végén már megunták a vevők a tetszetős külsejű, különböző országbeli, zamat nélküli tömegárúkat és ha Magyarország nagyobb területeket öntözhetne, a legkorábbi külföldi árúk után nyomban megindíthatná izletes és friss árú hatalmas tömegének kivitelét. Az öntözés segélyével a magyar föld és éghajlat erejét kihasználva, hazánk ismét a tejjel-mézzel folyó Kánaán lehetne a világ szemében. Adja Isten, hogy a mai trianoni hazánk erre a szebb jövőre mielőbb reá ébredhessen.

Mákófalvy Jenő.

GÉHER LAJOS

gazd. népiskolai orsz. szakfelügyelő

TÁJÉKOZTATÓ A GAZDASÁGI IRÁNYU TOVÁBBKÉPZŐ NÉPISKOLÁK SZERVEZETE-, TANTERVE- ÉS ÜGYVITELÉRE című

könyvét, mely órarend, tanmenet és üzemtervi mintákat is tartalmaz, 2 P-ért bérmentve megküldi

Nemzeti Sajtóvállalat könyvkereskedés.
Szeged, Kárász-utca 3. sz.

Nemzeti nevelés.

Nemes és nagy gondolat. Valóságos szent ügy ez! Megállapíthatjuk, hogy a magyar ifjúságnak valóban nemzeti nevelésre van szüksége. Hál' Istennek ma már csonka hazánkban minden iskolánkban kellő határozottsággal kiadott utasítás szerint a nevelésnek nemzetinek kell lenni. Nincs is a hazának ma már egy oly polgára sem, aki ne hozsannával fogadta volna annak idején kultuszminiszterünk e korszerű kezdeményezését. Tehát igazi örömmel állapíthatjuk meg azt is, hogy ma a korszellem is rendkívül kedvez a nemzeti nevelés nemes gondolatának. Most azonban már az iskola további feladata lesz és marad az, hogy e gyönyörű gondolat, e nagy mondás, valahogy a megvalósítási szándék közben üres jelszóvá ne kopják le.

Ez az óriási feladat megoldása annál nehezebb dolog, mert e gondolat alatt bizony még az erre hivatottak is — egyéniségüknek megfelelően — mást és mást értenek. Így természetesen e kérdés helyes megoldására az illetők is különböző eszközökkel igyekeznek eljutni. Mivel az egész hazafiasság kérdésében sincs meg ma még az egységes felfogás. Míg egyesek pl. lenézik a frázis hazafiasságot, addig mások nem győzik eléggé szidni mindenkit, aki nem úgy gondolkozik, mint ő a „hazafi“. Végül vannak olyanok is, akik nyugodtan élnek a maguk elvektől és elméletektől mentes életüket. Természetes, hogy így külön-külön egyiknek sincs teljesen igaza, de e vélemények mélyén mindegyikben valójában mégis ott csillog az igazság pislogó szikrája. Mert ahogy igaz, hogy a nemzeti szellem meg nem erősödik és meg nem élhet puffogó üres frázisokból, de igazuk van azoknak is, akik menteni és ápolni akarják a nemzeti tradíciókat anélkül, hogy mindent nemzeti színnel akarnának bevonnani. De el kell ismernünk azt is, hogy sok igazuk van azoknak is, akik inkább csendben akarják kiélni a maguk magyarságát, mint arról — mint külön fogalomról — állandóan beszélni.

Amiképp a hazafiasság teljességéről az illetékes egyéneknél az egyéniségük szerint más és más a felfogás, úgy ez tapasztalható az iskolákban is, de azonképpen e kérdést il-

letőleg még különbözők és ellentétesebbek a felfogások az iskolán kívül az egyes családokban. Már pedig eléggé ismert tény, hogy az ifjúságot nemcsak az iskola neveli, hanem az élet is, sőt a gyakorlati tapasztalat szerint az életnek nevelő befolyása a legtöbb esetben — sokszor elmondhatjuk, hogy sajnos — sokkal erősebb, mint az iskoláé. Ezért a nemzeti nevelés szent eszméjét úgy kell megalapozni és átvinni a gyakorlatba, hogy ez az eszme ne járhassa le magát még időelőtt, sőt ellenkezőleg belőle meríthessen erőt, egyensúlyt az egész nemzet akkor is, amikor esetleg egy mesterségesen, alattomban kitenyészített ellenséges korszellem ingatja alatta a nemzeti gondolkodás talaját.

Bele kell vinni tehát e nevelésbe a szalmatűz-magyarok lángoló hazafiságát, a másokban hitetlenkedő magyarok kritikai érzékét s a nyugodalmas vérbeli magyarok: a nép természetes magyarságát, mely valójában a csont, a hús és a vér fizikai adottságán nyugszik megrendíthetetlen biztonsággal. Az ország összes iskoláinak a tanterveit tehát úgy kell felépíteni, hogy azokban minél több hely jusson a magyar nyelv helyes tanításának. Mert ez a nemzeti nevelés első parancsolata! Egy pillanatra se feledjük: „Nyelvében él a nemzet!“

Micsoda magyartalansággal találkozik lépten-nyomon az ember. Leggyakrabban tapasztalható ez a politikai szónoklatoknál. Érdekes e szempontból végighallgatni a rádió nemzetközi-vásári üzeneteit. Itt is mennyi nyakatekert magyartalanság kavarg a lég hullámaiban. Bizony ritka ezek között egy-egy épkezláb magyar mondat. A mai magyar, a „nadrágos“ tömeg, főleg ott is inkább a városi magyar, a jobb-osztályhoz tartozóknak mondhatók, bizony rosszul és hibásan beszélnek „szeretett“ anyanyelvükön és legtöbb esetben nemcsak szűkszavúan használják azt, hanem igen sok esetben gondolatszegényen is.

A nyelv ügye azonban bármily óriási és fontos dolog, de egymagában még távolról sem elég a feladat megoldásához. Szükség van emellett a magyar szellemre is.

Most már az a kérdés, hogy mi is az a magyar szellem és hogyan vihetjük be a tanuló ifjúság lelkébe? Semmiesetre sem buz-

dító beszédek révén. Óh nem, mert az ily szónoklatok csak ötletszerűen hathatnak termékenyítőleg, de megrendezve már hatástalanok és unalmasakká lehetnek. Itt az a fontos teendőnk, hogy tárjuk ki az iskola kapuit a teljes szélességében és engedjük be rajta a tiszta magyar levegőt. Tehát mindazokat az írókat, költőket, szónokokat és művészeket, akikben a leghatalmasabban nyilatkozik meg a magyar nemzet alkotó szelleme. Engedjük be a népköltészet és népművészet termékeit, tehát magát a magyar népet úgy, amint dalol, tréfál, alkot, dolgozik vagy játszik.

De még a nemzeti szellem se elegendő a nemzeti nevelés szolgálatára, hanem ennek mindenkor párosulva kell lenni a magyar jellemmel. Hála a jó Istennek, a magyar jellemben szerencsésen megvan mindaz, ami a harmonikus embert egész emberré teheti. Lovagias, nagylelkű, előzékeny, önzetlen és önfeláldozó. Gyöngéd, bátor és vitéz, lojalis és gerinces, szerény és önérzetes egyszemélyben. Ha megfigyeljük, repeső örömmel tapasztalhatjuk, mennyi magyar jellem sugárzik felénk egy-egy jó magyarunk mozdulatában, mosolyában, a jókedvében, haragjában, büszkeségében, de még a könnye hullásában is. Magyar jellemük kiütözik táncukban is, különösen annak egyes részleteiben, amint fel-emelik karjaikat, csípőre teszik öklüket, amint lesütik szemüket. Valójában mindez egy-egy ünnepe a magyar muzsikának, a magyar tűznek, a magyar szívnek és egy kicsit a magyar sorsunknak is. Ott van az ilyen néma játékban, ennek egy röpke megvillanásában az egész könnyes, borús, tragikus és napfényes ezeréves magyar történelem. . . Ha nevelésünkben mindezeket, mind és mindenkor szemelőtt tartjuk, bátran állítjuk, hogy nekünk lesz a világon a legjobb nevelésű ifjúságunk! Már pedig lehet-e mást akarnunk?

Öreghegyi J.

HÁZASSÁG. Molnár Ferenc szeghalmi kollegánk Kárpáti Piroska ugyanottani kolleganónkkal házasságot kötött. Gratulálunk és sok boldogságot kívánunk!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

D. J. nek Nagy-homokád. Ezzel a kérdéssel már foglalkoztunk, mihelyt terünk engedi, ismét visszatérünk rá más megvilágításban. Addig is jelezzük, hogy Miniszterünk a költségvetési vitában (f. évi május 20-án) kijelentette, hogy ami a nyolcosztályos népiskolát illeti, elvileg híve ennek a kérdésnek, a gyakorlati megvalósításra azonban sor nem kerülhet addig, amíg a hatosztályos népiskola kérdését meg nem oldották. Ez pedig ma a tanteremakció lebonyolítása előtt, nem lehetséges, 132 millió pengőbe kerülne a nyolcosztályú népiskola megoldása és évi 10 millió pengőbe a fenntartása. A gazdasági iskolák kérdése a legközelebb megoldásra váró probléma, mert a gazdasági népoktatás megoldásától függ igen nagy mértékben ennek a nemzetnek a jövője. A kérdés helyes megoldását egy ideig megakadályozta a két minisztérium közti tárcellentét, illetve bürokratikus féltékenység. Most a földművelési miniszterrel megállapodást létesített, amelynek keretében a jövő évben, vagy ennek az évnek folyamán annyira előkészítik a gazdasági népiskolák kérdését, hogy a jövő évben már a megoldás első lépéseivel is jöhetnek. Az elgondolás, amiben megegyeztek, a két minisztérium teljes együttműködése és kölcsönös felügyelete. Nem riadnak vissza attól a gondolattól sem, hogy a kultuszminiszter fennhatósága alatt álló önálló gazdasági népiskolák és a földművelésügyi minisztérium alá tartozó földművesiskolák egy épületben, akár egy vezetés alatt működjenek. A gazdasági szakoktatással kapcsolatban elhangzott kívánságokat osztja. Boldog volna, ha minden járási székhelyen létesülhetne ilyen iskola, az önálló gazdasági népiskola téli gazdasági iskolával kapcsolatban, de húszmillióra lenne szükség ennek megvalósítására.

S. Zs. nének Vitéz-sükösd. Mindenben osztjuk levelében kifejtett észrevételeit. Bizzunk a jövőben, hogy minden jóra fordul, hisz Miniszterünk is e kérdésekben költségvetés folyamán a többek között azt mondotta, hogy a tanítónői diplomátultermelés megakadályozására egy új családi irányú leányiskola teremtését tartja szükségesnek. Az új iskolatípusban egyesíteni kívánja az általános nőnevelés és a nőnek a kenyérkereső pályára való nevelését. A családvédelem nagy szempontjának kérdésében is fontosnak tartja ezt az iskolatípust, amelynek tantervében a családvédelmi és háztartási ismeretek, szociális és egészségügyi ismeretek, kertgazdaság, gyors- és gépírás, kereskedelmi ismeretek, kézügyesség, az élő nyelvek és

művészetek foglalnának helyet. Ez az iskola igen sok pálya felé szabad utat nyitna a nőknek. A belügyminiszterrel egyetértően egészen új alapokra kívánja helyezni a társadalomegészségügyi oktatást, az ápolónői, szülésznői, a gondozói, az ovónői és védőnői képzést. Az óvodákat, mint a család- és gyermekvédelem szolgálatában álló intézményeket a legközelebbi időben átadja a belügyminiszter igazgatása alá.

Bokrosoldali továbbképző. Sz. soraiból tudjuk, hogy a száz tyúk eleségét saját terméséből tudja fedezni, mert a pénzen vásárolt, zsákból tartott tyúktenyésztésnek reménytelen a jövedelmezősége. A tenyésztő anyag legjobb beszerzési ideje az ősz, amikor már a koratavaszi keltésű csirkék szeptemberben, mint fiatal jércék, tojni kezdenek és többheti tojás eredményéből megállapítható, hogy melyik lesz a jó tojó. A tojáshej színe a lehetőségig zsemlyesárga legyen, mert ez a szín a kedveltebb. Bőségesen lehet tenyésztő anyagot válogatni ősszel a jércék ezrei közül, csak érteni kell a módját, tudni kell a célt. Attól nem kell tartani, hogy az ősszel vásárolt tenyészanyagot tavaszig etetni költséges, mert éppen az ellenkezője áll. Az ősszel először tojni kezdő jércék, rendszeres ápolás mellett, tavaszig tojnak és a téli friss tojás 3-5-ször drágább a tavaszi-nyárinál, tehát az igazi tenyésztő télen át jut nagyobb jövedelemhez. De ezt a célt csakis megfelelő ölberendezés mellett érheti el. Legyen a baromfiól épülete tágas, világos, nem hideg és takarmányozás változatos. A tyúkok ablakai legyenek a lakóházhoz hasonló nagyok és délfelé nyílok, hogy a hideg északi szél ne vágthasson be az ölba. Az öl területét úgy méretezze ki, hogy ne csak hálóférközést biztosítson a tyúkoknak, hanem hideg, hófúvásos napokon kellő mozgásra legyen alkalmas. Az öl padlója ledöngölt agyag lehet, amelyre bőségesen szórunk fel szemcsés, tiszta homokot (sódert) és erre szemes eleséget hintve, belegereblyézzük, hogy kaparásra kész tessük ezáltal a tyúkokat télen is. A zöld eleség naponta el nem maradhat. Pincében, kupacokban gyökerestől elrakott kel, kelvirág, téli káposzta, amelyek őszire nem fejlődtek ki és gyökerestől (földesen) elrakva egész télen pompás zöld eleséget szolgáltatnak, de ne vágjuk apróra, hanem szárára spárgát kötve, akasszuk fel a padlótól félméter magasan, mert így csipkedik a tyúkok legszívesebben és felugrálhatnak, mozgást végeznek táplálkozás közben. Az ülőrúdból minden tyúkra 30 cm. számítható, de inkább több. Az építési anyagok megjelölése nélkül bővebbet nem mondhatunk e tárgyról.

Főpénztáros közleménye.

Számlakivonat 1936. évi június 20.-i zárlattal. Az első összeg az eddigi, a második a legutóbbi tar-
tozást jelenti. A ki nem fizetett v. gyűlési átalányok, ügyeletési díjak és minden egyéb jóváírás benne
foglaltatik ez elszámolásban.

Az 1936/7. évi tagdíjelöléseket még ezidőszert nem mutattam ki. Azt lapunk valamelyik őszi szá-
mában, valószínűleg a közgyűlés utániban fogom közölni.

Alexy Pál	180.33	177.33	Kádár Kálmán	131.18	131.18	Porkoláb József	2.—	2.—
Andor Ferenc	12.—	1.45	Kápolnay József	10.84	10.84	Ráczné Gy. J.	10.—	10.—
Balatony Béla	23.20	23.20	Kárpáthy Piroska	12.—	12.—	Sebők Sándor	13.76	13.76
Bartókné B. I.	5.—	3.—	Coriárnyé O. A.	19.18	10.—	Sebőkné K. K.	6.—	6.—
Belle Lajos	19.45	11.45	Korompayné N. I.	8.—	8.—	Simek Irén	17.70	17.70
Belléné N. A.	63.19	63.19	Krafcsik Gábor	18.46	6.51	Simó Anna	15.80	15.80
Bernády Margit	55.10	55.10	Kristófné P. M.	29.—	29.—	Somlayné Z. E.	20.95	15.95
Biró Antal	47.05	47.05	Kuruczné D. E.	10.—	5.—	Somlay Kálmán	12.—	12.—
Boros Mihály	2.—	2.—	László Béla	127.96	127.96	dr. Somosné Sz. J.	7.40	7.40
Bors Ignác	131.76	131.76	Lévay Ilona	59.80	59.80	Schédáné K. M.	27.14	18.14
Böloniné K. P.	12.—	6.—	Mayherr Mária	4.30	4.30	Szabó Sándor	4.—	4.—
Buday Gusztáv	7.30	5.30	v. Mártha Gábor	7.75	7.75	Szalai Rózsa	29.69	29.69
v. Csapóné W. P.	12.—	6.—	v. Mártáné P. I.	10.40	10.40	Szentirmay József	4.—	4.—
dr. Csicsákné Sz. M.	59.34	56.34	Márton Lajos	26.60	26.60	Szentirmay Kálmán	4.—	4.—
Deák Katalin	55.90	55.90	Mesterházné D. E.	8.—	8.—	Szijjné N. M.	43.50	43.50
O' Egán Alojzia	57.20	57.20	Molnár Sándor	19.41	19.41	Ticska Izabella	40.43	25.43
dr. Égectőné Z. M.	10.60	10.60	Nagy Bella	153.16	153.16	dr. Topálné K. T.	33.98	33.98
Fábián J. Miklós	150.41	150.41	Nagy Sándor	4.—	4.—	Torontáli János	12.—	12.—
Gáspár János	37.32	37.32	Nagyné P. E.	50.06	50.06	Tuboly Jenő	84.34	81.34
Győrfy Géza	33.60	33.60	Nádaskayné P. J.	29.90	29.90	Varga Edit	8.—	8.—
Helyes Erzsébet	4.—	4.—	Nárayné H. E.	20.62	15.62	Váradyné G. T.	24.30	24.30
Holvayné Sch. M.	17.60	17.60	Németh Béla	39.70	39.70	Vásárhelyi Sándor	66.60	62.60
dr. Horváthné K. F.	38.61	30.61	Paár Miklós	17.—	5.—	Végh József	4.—	4.—
Igonda János	12.—	12.—	v. Pajor Gyula	2.—	2.—	Westsik Károly	3.90	3.90
Illy Irma	40.30	31.30	Patay Ferenc	35.—	35.—	dr. Winterné V. M.	13.60	9.60
Iloncay Mária	27.50	27.50	özv. Pápayné F. J.	57.07	49.07	Wörtzné R. K.	35.50	35.50
Juhász Ilona	2.—	2.—	Petrovskyné N. I.	9.—	6.—	v. Zentay Rezső	22.18	22.18
Juhász József	97.80	97.80	Péterffy Katalin	67.10	64.10			

Turkeve, 1936. június 20.

Vrannay Kálmán sk.
főpénztáros.

A magyar tudományos élet kiválóságai, akik a BÜVÁR júniusi számát írták, szerencsésen egyesítik magukban az elmélyült tudás, az alkotó fantázia és az élvezetes gondolatközlés isteni adományát. Tegledi Roth Károly, Ádám Lajos, Neubauer Konstantin egyetemi tanárok, Boros Ádám magántanár, Kadocsa Gyula és Leopold Lajos egyetemi előadók, ifj. Wolff Károly, a szfv. közkórházak központi igazgatója, Dornik Henrik, Pongrácz Sándor, Szilády Zoltán, Vadász Elemér, Gilcimmann Anna és Abaházi Richárd természettudományi cikkei a magyar bauxitról, a ma-

gyar növényvilágról, a Mecsek földtörténeti kialakulá-
sáról, a székesfőváros új rádium és röntgen-intézetéről
és a június 19-iki napfogyatkozásról éppen olyan nagy-
szerű teljesítményei a tudomány népszerűsítő publicisz-
tikának, mint Lohr Ferenc hangmérnök, Füzesi Zoltán
gépészmérnök és Bartók Imre mérnök cikkei az
új hangfelvevő készülékekről, a hatszámjegyes telefon-
automatáról, az atomok felépítéséről. A BÜVÁR tartal-
mi gazdagsága és művészi képanyaga olyan érték, amely
ezuttal is kiváló helyet biztosít e nagyszerű folyóirat
új számának a magyar művelődés tényezői között.